

Arviointikertomus 2018

Tarkastuslautakunta 6.6.2019

SISÄLLYSLUETTELO

1. PUHEENJOHTAJAN KATSAUS.....	3
2. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄ JA KOKOONPANO	4
3. TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTITOIMINTA	5
4. TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI.....	7
4.1. TILINPÄÄTÖS	7
4.3. TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISEN ARVIOINTI	10
4.3.1 Hallintopalvelut	10
4.3.2 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	11
4.3.3 Ruokahuoltopalvelut	11
4.3.4 Pielisen Karjalan Maaseutupalvelut	11
4.3.5 Hyvinvointipalveluiden toimiala	11
4.3.6 Kulttuuripalvelut.....	12
4.3.7 Opetus- ja koulutuspalvelut.....	12
4.3.8 Vapaa-aikapalvelut	13
4.3.9 Varhaiskasvatuspalvelut	13
4.3.10 Kaupunkirakennepalvelujen toimiala	13
4.3.11 Maankäyttö- ja rakennusvalvontapalvelut	14
4.3.12 Tilapalvelut.....	14
4.3.13 Kuntatekniikan palvelut	14
4.3.14 Talous ja omistajaohjaus	14
4.3.15 Sosiaali- ja terveystieteiden palvelut.....	17
4.3.16 Investoinnit.....	19
4.3.17 Kuntastrategia	19
5. TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS NURMEKSEN KAUPUNGINVALTUUSTOLLE	20

Etusivun kuva:

Känkkäälän lastausalueen avajaisista, alue otettiin käyttöön lokakuussa 2018, valokuvaaja Kalevi Kämäräinen.

1. PUHEENJOHTAJAN KATSAUS

Vuosi 2018 toteutui Nurmeksen kaupungilla talousarvion mukaisesti. Vuosikate säilyi hyvällä tasolla, vaikka kaupungin verotulot, että valtionosuuden laskivat.

Kaupungin vuosikate 5 560 345 euroa, joka riitti kattamaan 3 650 781 euron poistot 152 %:sti.

Nurmeksen kunnallisveroprosentti on 20,5 %, myös kiinteistöveroprosentit olivat maakunnan keskiarvon alapuolella.

Tilikauden tulos oli 1 901 349 € ja tilikauden ylijäämä poistoeron, varausten ja rahastojen muutosten jälkeen 1 612 173 €.

Nurmes oli vuonna 2018 Pohjois-Karjalan kolmanneksi paras nettomuuttokunta. Ja syntyvyys maakunnan neljänneksi paras.

Uusi rautatieterminaali otettiin käyttöön loppu vuodesta. Tarkastuslautakunta kävi tutustumassa paikan päällä kohteeseen.

Uusi hirsinen Pikku-Kaaren päiväkotikoti valmistui elokuussa käyttöön.

Investointien toteutuma-aste oli 90 %.

Arviointivuoden lopussa alkoivat kuntaliitosneuvottelut Valtimon kanssa, vieden virkamiesjohdolta paljon työaikaa.

Vuosi 2018 onnistui hyvin. Siitä kiitos virkamiehille, luottamushenkilöille ja työntekijöille.

Matti Pellikka

Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

2. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TEHTÄVÄ JA KOKOONPANO

Tarkastuslautakunnan tehtävistä on säädetty kuntalain 121 §:ssä ja kaupungin hallintosäännössä.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on mm.

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.

Kaupunginvaltuuston 13.6.2017 § 62 toimikaudeksi 2017-2020 valitsemina tarkastuslautakunnan jäseninä ja varajäseninä ovat toimineet 1.6.2017 alkaen seuraavat henkilöt:

Varsinainen jäsen

Matti Pellikka, puheenjohtaja

Asta Niiranen, varapuheenjohtaja

Seppo Laaninen

Jussi Säämänen

Irja Virkkunen

Varajäsen

Pauli Kuosmanen

Catalina Mustonen

Kalevi Kämäräinen

Sauli Suomalainen

Serafiina Savolainen

3. TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTITOIMINTA

Tarkastuslautakunta on hyväksynyt toimintaansa varten arviointisuunnitelman vuosille 2017–2020, jossa on kullekin tarkastusvuodelle määritelty painopistealueet. Tarkastuslautakunta on tehnyt arviointivuodelle 2018 erillisen työohjelman, jossa painopistealueina ovat olleet kaupunginhallitus, tekninen toimi ja kaupunkirakennelautakunta.

Tarkastuslautakunta on tehtävänsä suorittamiseksi seurannut eri toimielinten päätöksentekoa pöytäkirjojen perusteella sovitun työnjaon mukaisesti. Lautakunta on saanut käyttöönsä kaupungin toimintaa ja taloutta koskevia raportteja sekä kuullut kaupungin johtavia viranhaltijoita, tytäryhtiöiden toimitusjohtajia sekä Siun soten johtohenkilöitä. Tarkastuslautakunta on tehnyt tutustumiskäynnit Nurmeksien Lämpö Oy:n lämpölaitokseen ja Vihreän teollisuuden alueelle/ Känkkäälän lastausalueelle.

Arviointia varten tarkastuslautakunta on pitänyt syyskaudella neljä kokousta vuoden 2018 aikana ja kuusi kertaa vuoden 2019 aikana.

Kuultavat

Tarkastuslautakunnan kokouksissa vuoden 2018 toimintaa ja/ tai vuoden 2018 tiilinpäätöstä ovat olleet esittelemässä ja kuultavina seuraavat henkilöt:

Kaupunginjohtaja	Asko Saatsi
Talousjohtaja	Jussi Sallinen
Tekninen johtaja	Pasi Parkkinen
Toimitusjohtaja, Nurmeksien Lämpö Oy	Paavo Haverinen
Toimitusjohtaja, Pikes Oy	Minna Heikkinen
Toimitusjohtaja, Kiinteistö Oy Nurmeksien Vuokratalot	Seppo Ronkainen
Toimitusjohtaja, Siun sote kuntayhtymä	Ilkka Pirskanen
Henkilöstöjohtaja, Siun sote kuntayhtymä	Johanna Bjerregård Madsen
Palvelujohtaja, Siun sote kuntayhtymä	Hannele Komu
Ruokahuoltoapäällikkö	Marja Pitkänen
Maankäyttösuunnittelija	Stiina Seitavuo
Toimitusjohtaja, Nuoriso- ja Matkailukeskus Hyvärilä Oy	Jason Koukku
Hyvinvointijohtaja	Petri Moilanen

Tarkastuslautakunnan laatima arviointikertomus perustuu vuoden 2018 talousarvioon, kaupunginhallituksen 1.4.2019 § 79 hyväksymään tilinpäätökseen, lautakunnan kokouksissa saatuihin selontekoihin, toimielinten pöytäkirjoja seuraamalla saatuun informaatioon, tilintarkastuskertomukseen, tilintarkastajan raportointiin sekä muihin saatuihin selvityksiin kaupungin toiminnoissa.

Tarkastuslautakunnan jäsenten ilmoittamat esteellisyydet on otettu huomioon tarkastuslautakunnan työssä. Lautakunnan jäsenillä on seuraavat esteellisyydet:

Matti Pellikka: NuVa-kuntayhtymän tarkastuslautakunnan puheenjohtaja

Asta Niiranen: kaupunginrakennelautakunnan jäsen, tiejaoston puheenjohtaja, Pielisen-Karjalan maaseutuhallinnon neuvottelukunta

Seppo Laaninen: NuVa-kuntayhtymän tarkastuslautakunnan jäsen

Jussi Säämänen: Hyvinvointilautakunnan varajäsen, Siun soten neuvottelukunnan puheenjohtaja

Irja Virkkunen: kaupunkirakennelautakunnan varajäsen, Nurmeksien Lämpö Oy:n varajäsen, keskusvaalilautakunnan varajäsen, kiinteistötoimitusten uskottu mies

Kalevi Kämäräinen: ei esteellisyyksiä

Catalina Mustonen: Nurmeksien Lämpö Oy:n varajäsen

Jäsenet ja varajäsenet eivät ole osallistuneet arviointityöhön kohteissa, joissa ovat esteellisiä.

Tilintarkastajat

Kaupunginvaltuuston valitsemana tilintarkastusyhteisönä on toiminut JHTT-yhteisö TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy, vastuullisena tilintarkastajana HT, JHT Timo Nuutinen ja avustavana tilintarkastajana HT, JHT, CISA Susanna Pilttonen ja HM Jarmo Heikkinen.

Tarkastuslautakunnan arviointihavaintojen jälkiseuranta osoittaa, että kaupunginhallitus on käsitellyt kokouksessaan 15.4.2019 § 91 kommentit ja toimenpiteet arviointikertomuksen 2017 huomioihin.

4. TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN ARVIOINTI

4.1. TILINPÄÄTÖS

Kuntalain 113 §:n mukaan kunnan tilikausi on kalenterivuosi. Kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Tilintarkastajien on tarkastettava tilinpäätös toukokuun loppuun mennessä. Kunnanhallituksen on saatettava tilinpäätös tilintarkastuksen jälkeen valtuuston käsiteltäväksi. Valtuuston on käsiteltävä tilinpäätös kesäkuun loppuun mennessä.

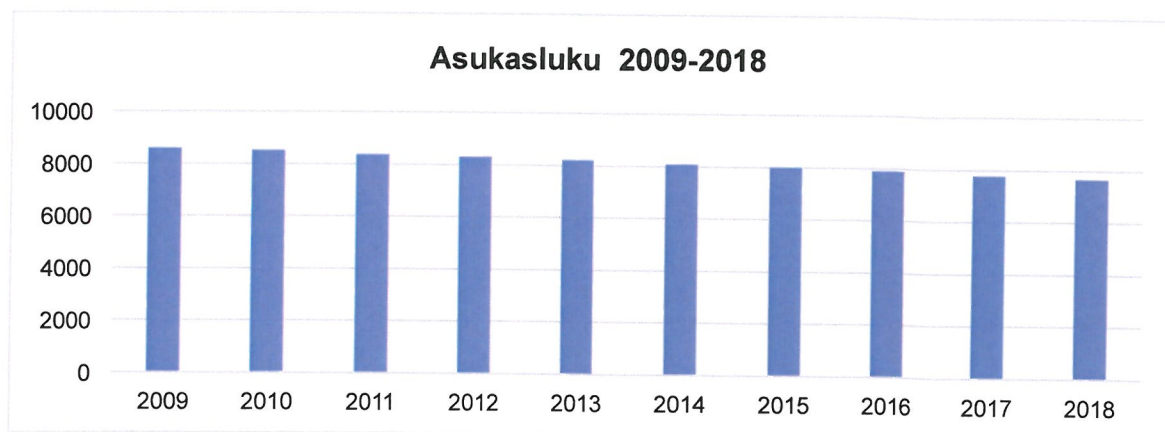
Tilinpäätökseen kuuluvat tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma, liitetiedot, sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus.

Tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kunnan tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta sekä toiminnasta. Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa. Tilinpäätöksen allekirjoittavat kaupunginhallituksen jäsenet sekä kaupunginjohtaja.

Konsernitilinpäätös sisältyy tilinpäätökseen ja se laaditaan konserniyhteisöjen tuloslaskelmien ja taseiden sekä niiden liitetietojen yhdistelmänä. Konsernitilinpäätökseen sisällytetään lisäksi konsernin rahoituslaskelma, jossa annetaan selvitys konsernin varojen hankinnasta ja niiden käytöstä tilikauden aikana.

4.2. YLEISIÄ HAVAINTOJA

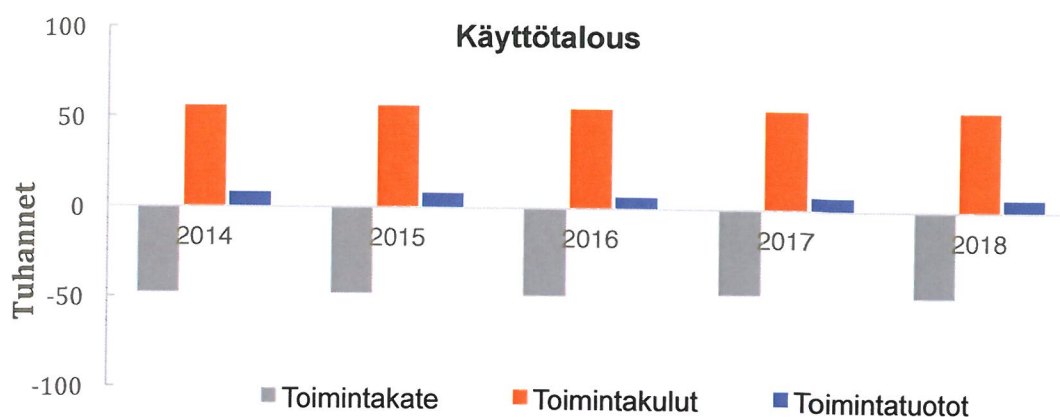
Asukasluvun kehitys 2009-2018

Vuosi	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Asukasluku	8573	8508	8359	8308	8191	8 082	7 996	7 885	7 765	7664
Syntyneet	70	58	54	65	63	58	65	52	44	57

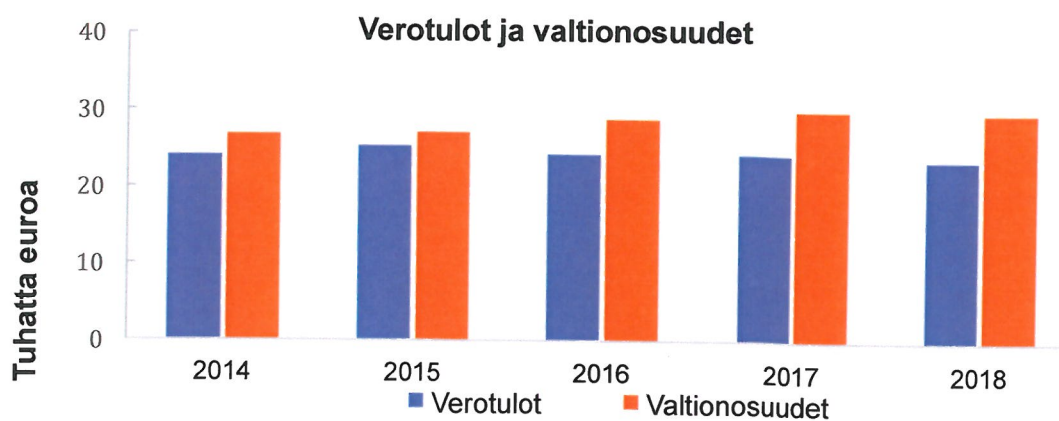
Lähde: Tilastokeskus

Talouden kehitys 2014-2018

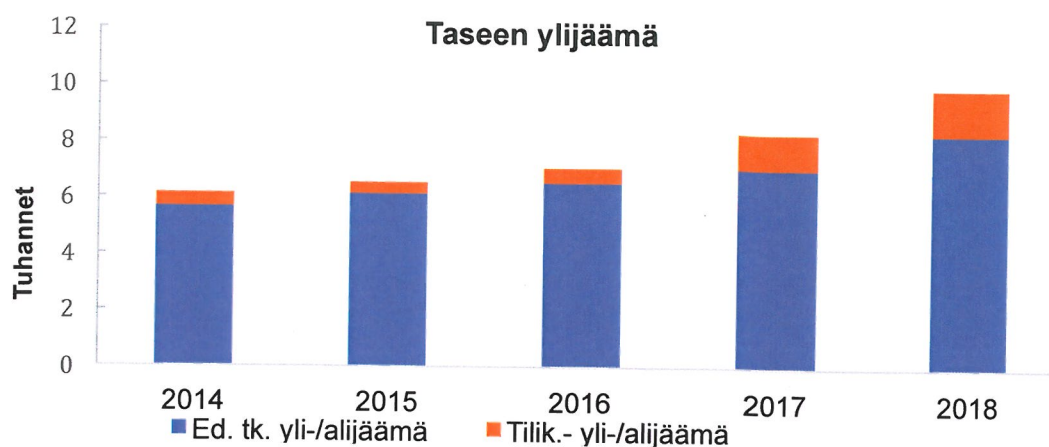
Vuosi	2014	2015	2016	2017	2018
Toimintatuotot	8 011	8 214	6 385	7 372	7 055
Toimintakulut	55 773	56 056	55 197	54 766	55 183
Toimintakate	-47 763	-47 842	-48 812	-47 394	-48 128

Verotulot ja valtionosuudet 2014-2018

Vuosi	2014	2015	2016	2017	2018
Verotulot	24 094	25 272	24 215	24 236	23 619
Valtionosuudet	26 821	27 061	28 783	30 039	29 748

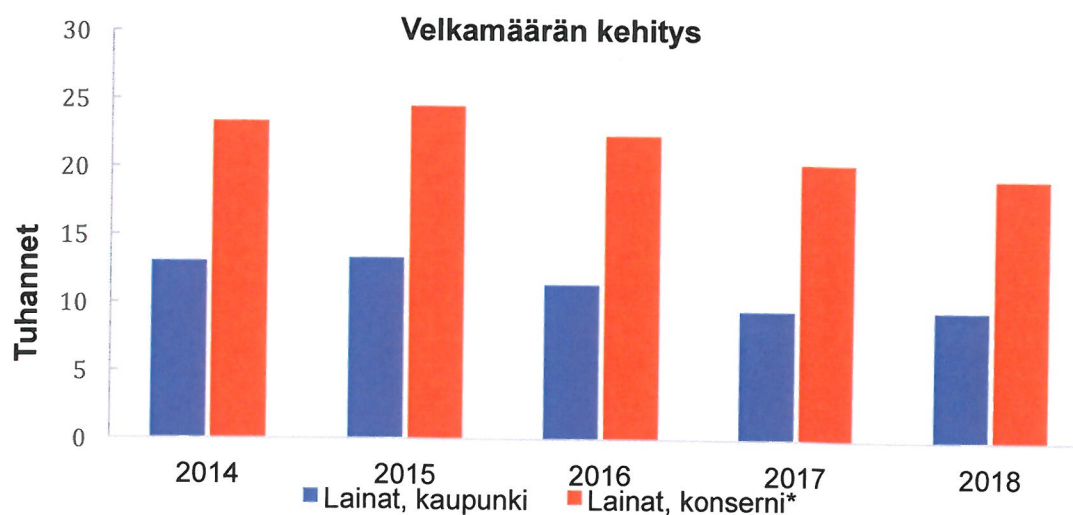
Taseen ylijäämä 2014 - 2018

Vuosi	2014	2015	2016	2017	2018
Ed. tk. yli-/alijäämä	5 679	6 119	6 515	7 033	8 307
Tilik.- yli-/alijäämä	440	397	518	1273	1 612
Yhteensä	6 119	6 515	7 033	8 306	9 919

Nurmeksien kaupungin tilinpäätös vuodelta 2018 on 1.612 173,24 euroa ylijäämäinen.

Velkamäärän kehitys 2014 - 2018

Vuosi	2014	2015	2016	2017	2018
Lainat, kaupunki	13 030	13 265	11 366	9 455	9 560
Lainat, konserni*	23 318	24 454	22 309	20 319	19 279

* korollinen vieras pääoma

4.3. TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISEN ARVIOINTI

4.3.1 Hallintopalvelut

Kaupunginhallituksen alaisen hallintopalveluiden toiminnallinen tavoite ”Nurmeksen viestintä on mielenkiintoista ja oikea-aikaista”. Tavoite ei ole toteutunut kokonaisuudessaan tilinpäätöksen mukaan.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungin viestintää tulee kehittää nykyistä monipuolisemmaksi. Viestinnän tulisi tavoittaa kaupunkilaiset ja kaikki Nurmeksen asioista kiinnostuneet oikea-aikaisesti. Viestintäkanavia tulisi käyttää tehokkaasti ja niiden kautta pitäisi tavoittaa kaikki ikäryhmät, kaupunkilaiset ja kaupungin ulkopuoliset henkilöt. Sidosryhmien välistä yhteistyötä tulee lisätä. Kaupungin imagoa tulee tuoda esille kattavammin.

Toiminnallinen tavoite ”konsernia johdetaan vahvasti ja rakentavasti samaan suuntaan” ei ole toteutunut kokonaisuudessaan. Kaupungin konserniohjetta ei ole täysin noudatettu konsernin sisällä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että konserninäkökulma kaikessa toiminnassa tulisi huomioida nykyistä paremmin. Konsernin kokonaisuus tulisi huomioida ensisijaisesti ja konserniohjauksen ja omistajaohjauksen tulisi olla ennakoivampaa ja yhtenevämpää koko konsernin sisällä.

Toiminnallinen tavoite ”yritysvaikutusten arviointi on osa suurten asioiden valmistelua” ei ole toteutunut, tavoitetason mukaan yritysvaikutusten arviointia tulee hyödyntää systemaattisesti kaksi kertaa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että yritysvaikutusten arviointi tulee aloittaa ja huomioida myös maatalousyritykset. Konsernin sisällä olevaa osaamista tulisi hyödyntää paremmin, esim. Pielisen-Karjalan Kehittämiskeskus Oy Pikesin asiantuntemusta.

Känkkäälän lastaus- ja purkupaikka valmistui tavoitteiden mukaisesti lokakuussa 2018. Tämä oli merkittävä vahvennus Vihreän teollisuuden alueen kehittämisessä.

Tarkastuslautakunta pitää Vihreän teollisuuden alueen toiminnan kehittämistä myönteisenä ja odottaa aktiivista alueen hyödyntämistä.

Työttömyyden osalta keskimääräinen työttömyysaste oli 13,78, vuonna 2017 koko vuoden keskiarvo oli 15,3. Vuoden aikana laskua oli kaikissa työttömien joukossa. Alle 25-vuotiaita työttömiä oli vuonna 2018 keskimäärin 49 kuukaudessa (68), yli 50-vuotiaita 245 (270) ja pitkäaikaistyöttömiä 145 (173). Työttömyyden vähentymisestä huolimatta työmarkkinatuen kuntaosuudet kasvoivat 69 000 eurolla vuoteen 2017 nähden ja olivat 612 917 euroa. Kaupungin osuus työmarkkinatuesta oli suurempi kuin kertaakaan aikaisemmin vaikka työttömyys on laskenut merkittävästi edellisistä vuosista.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että työttömyyden vähenemiseen pyritään vaikuttamaan kaupungin toimin mahdollisimman paljon. Kaupungin tulisi olla aloitteellinen erilaisten keinojen löytämiseksi työttömien työllistämiseksi.

4.3.2 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on hyväksytty valtuustossa 28.8.2014. Ohjeessa on määritelty mm. sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät ja vastuut, raportointi sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta kolmannesvuosikatsauksissa ja tilinpäätöksissä, jonka mukaan selontekojen tulee perustua dokumentoituun arviointiaineistoon. Tilinpäätöksessä sisäisen valvonnan toteutumisesta on raportoitu hyvin supeasti, toimialueet ovat lähinnä viitanneet olemassa olevaan ohjeeseen.

Tarkastuslautakunta suosittelee sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeistuksen noudattamista ennen kaikkea dokumentoinnin ja raportoinnin osalta. Kuntaliitos-tilanne uudistaa ohjeistusta ja käytäntöjä viimeistään. Viranhaltijoille yhteisiä toimintamalleja suositellaan.

4.3.3 Ruokahuoltopalvelut

Ruokahuoltopalveluille talousarviossa asetetuissa tavoitteissa tulisi huomioida paremmin ruuan kotimaisuusaste. Lähiruokaa tulisi suosia mahdollisuuksien mukaan. Lähiruuan käyttämisellä on myönteisiä vaikutuksia maakunnalliseen ja paikalliseen työllisyyteen sekä neutraalimpaan hiilijalanjälkeen. Lähiruuan käytön lisääminen on myös Nurmeksen kaupungin strategian mukaista. Asiakastyytyväisyyskyselyitä tulisi toteuttaa jatkuvasti ja kattavasti asiakaskunnalle ja niiden tuloksia tulisi hyödyntää toiminnassa.

Tarkastuslautakunta suosittelee talousarviota tehtäessä huomioimaan ruokahuollolle asetettavissa tavoitteissa paremmin lähiruuan käytön lisäämisen.

4.3.4 Pielisen Karjalan Maaseutupalvelut

Maaseutupalveluille talousarviossa asetetut toiminnalliset tavoitteet eivät ole pääosin toteutuneet. Vahvan maatalouden aseman säilyttäminen ja maatalouden jatkuvuuden turvaaminen on osittain toteutunut. Maaseutuelinkeinoilla on merkittävä rooli Nurmeksen aluetaloudessa sekä ympäristökuvassa.

Tarkastuslautakunta suosittelee asiaa selvittämään muodostettavan työryhmän perustamista, joka koostuisi aktiiviviljelijöistä, maaseutupalveluiden ja yrityspalveluiden asiantuntijoista sekä rahoittajatahoista.

4.3.5 Hyvinvointipalveluiden toimiala

Hyvinvointipalveluiden toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuivat varsin hyvin vuonna 2018. Taloudellinen tulos on talousarvion mukainen, vuosikatteen toteutumisprosentti on 97.8 %. Suurimmat haasteet hyvinvointipalveluille on 2019 vuoden aikana Nurmestalon peruskorjaus ja valmistautuminen Nurmeksen ja Valtimon kuntaliitokseen vuoden 2020 alussa. Näiden suunnittelu

on vienyt runsaasti aikaa syksyn 2018 aikana.

Toimialan sisäisestä valvonnasta ei ole tilinpäätöksessä kuvausta, kuinka sitä on konkreettisesti toteutettu, onko havaittu puutteita tai millaisiin toimenpiteisiin puutteiden korjaamiseksi on ryhdytty.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen (kvalt 28.8.2014 § 46) mukaan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta tulee olla selonteot toimielinten toimintakertomuksissa. Havaittuja puutteita, toimenpiteitä puutteiden korjaamiseksi ja kuinka sisäistä valvontaa on toteutettu vuoden aikana tulisi kuvata. Selontekojen tulee perustua dokumentoituun aineistoon. Sisäisen valvonnan ohjeistuksen mukaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa ja tuloksellisuutta seurataan talousarviovuoden aikana kolmannesvuosikatsauksissa.

4.3.6 Kulttuuripalvelut

Toiminnallinen tavoite: Nurmeksen kaupunki tunnetaan kiinnostavista kulttuuripalveluistaan, eri tilaisuuksien vertailuluvut edelliseltä vuodelta puuttuvat, joten ei voi tietää kasvoivatko osallistujamäärät vai vähenivät.

Erityisen hyvin onnistunut tavoitteessaan ”Kulttuuripalvelut tekee aktiivisesti yhteistyötä yhdistysten kanssa ja tukee yhdistystoimintaa.” Vuoden aikana mm. palkattiin uusi palveluohjaaja. Puutteena ettei Nurmeksen talon peruskorjauksen suunnitteluun ole henkilöstö päässyt osallistumaan niin aktiivisesti kuin oli tavoitteena.

Tarkastuslautakunta toteaa uuden palveluohjaajan palkkaamisen olleen erinomainen toimenpide edistämään kaupungin ja yhdistysten välistä yhteistyötä.

4.3.7 Opetus- ja koulutuspalvelut

Vaikka henkilöstön kelpoisuusasteessa 100 % ei päästy tavoitteeseen toteuman ollessa vain hieman sen alle saavutusta on pidettävä hyvänä.

Kaikki lukionsa päättäneet opiskelijat saivat lukion päättötodistuksen.

Vanhempien oppimiskeskustelut opettajien kanssa vähintään kerran vuodessa toteutuneet osittain.

Yritysjälki, jossa korostetaan yrittäjyyskasvatusta ja jatkokoulutusmahdollisuuksien esittelyä sekä alueen työllistymismahdollisuuksia toteutunut erinomaisesti.

Lukion uusi tilasuunnittelu ei ole edennyt vuoden aikana.

Tietoteknologisen osaamisen ja digivalmiuksien parantamisessa riittää edelleen kehitettävää.

Siun soten ylläpitämästä sairaalakoulusta on palautettu erityisen tuen tarpeessa olevia opiskelijoita tilanpuutteen vuoksi kouluun. Kouluilla ei ole tarvittavaa osaamista ja henkilöstöä heidän opetukseen ja kasvatustyöhön.

Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että kaupunki neuvottelee Siun soten kanssa, että Siun soten ylläpitämästä sairaalakoulusta saadaan riittävät palvelut.

4.3.8 Vapaa-aikapalvelut

Vertailuluvut edelliseltä vuodelta puuttuvat esim. seniorikorttien myynnissä joten ei tiedä täyttyikö Seniorikorttien myynti lisääntyy -tavoite.

Kylpylän käyttöön varattiin 200 000 €, käyttö oli 113 649 euroa. Kaupungissa ei ole omaa uimahallia. Kylpylän käytön tulisi olla kuntalaisille nykyistä edullisempaa.

Yritysjäljessä 15-18 vuotiaista nuorista yli puolet työllistyy ei toteutunut.

Lähiliikuntapaikkojen yleissuunnitelma valmistui suunnitellusti.

Tarkastuslautakunta suosittelee selvittävän, miten voidaan välttää ongelma ettei EU:n säännösten (de minimis, kielletty valtiontuki) mukaan toimiminen rajoittaisi kuntalaisten mahdollisuuksia kohtuuhintaiseen uimahallin käyttöön.

4.3.9 Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen järjestäminen ja toteuttaminen toteutunut suunnitellusti.

Huoltajille ja lähipiirille on tarjottu mahdollisuuksia osallistua erilaisiin tapahtumiin. Osallistuminen on ollut vaihtelevaa.

Perheiden tasapuolinen kohtelu ja lasten edun vaaliminen toteutunut hyvin.

Henkilöstömitoitus on lain edellyttämällä tasolla ja koulutusta henkilöstölle on tarjottu runsaasti, kuitenkin kaikki eivät ole osallistuneet koulutuksiin.

Erinomaisena saavutuksena on pidettävä uuden päiväkodin valmistumista ja Rekulan päiväkodin peruskorjausta.

Talousarvion tavoitteiden asettamiseen tulisi kiinnittää paremmin huomiota. Lakien ja asetusten noudattaminen on lähtökohta kaikelle toiminnalle, joten sitä ei voida laittaa tavoitteeksi.

Tarkastuslautakunta pitää positiivisena, että varhaiskasvatuksen tilat on saatettu nykyaikaiselle tasolle investointien myötä.

4.3.10 Kaupunkirakennepalvelujen toimiala

Kaupunkirakennepalvelujen toimiala jakaantuu kolmeen tulosalueeseen, jotka ovat maankäyttö- ja rakennusvalvontapalvelut, tilapalvelut ja kuntatekniikan palvelut. Koska tämä oli ensimmäinen vuosi omana toimintana, toteuma vuonna 2018 poikkesi talousarviosta muutoksineen melko paljon.

Toimialan sisäisestä valvonnasta ei ole tilinpäätöksessä kuvausta, kuinka sitä on konkreettisesti toteutettu, onko havaittu puutteita tai millaisiin toimenpiteisiin puutteiden korjaamiseksi on ryhdytty.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen (kvalt 28.8.2014 § 46) mukaan sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta tulee olla selonteot toimielinten toimintakertomuksissa. Havaittuja puutteita, toimenpiteitä puutteiden korjaamiseksi ja kuinka sisäistä valvontaa on toteutettu vuoden aikana tulisi kuvata. Selontekojen tulee perustua dokumentoituun aineistoon. Sisäisen valvonnan ohjeistuksen mukaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa ja tuloksellisuutta seurataan talousarviovuoden aikana kolmannesvuosikatsauksissa.

4.3.11 Maankäyttö- ja rakennusvalvontapalvelut

Vuosi 2018 oli ensimmäinen toimintavuosi omana toimintana.
Toiminnallinen tavoite Kaavoituksen ajantasaisuus toteutui vain osittain.
Asiakaslähtöisen palvelun kehittäminen ja ylläpitäminen toteutui täysin
Maankäyttöliisiin palveluihin vastaaminen toteutui täysin.
Maapolittinen onnistuminen toteutui osittain.

4.3.12 Tilapalvelut

Toiminnallinen tavoite Järjestelmällinen ja aktiivinen kaupungin kiinteistöjen kunnossapito, kiinteistön huolto ja puhtauspalvelut toteutui hyvin.
Kaupungin kiinteistöjen toimitilastrategia toteutui.
Rakennuskannan sopeuttaminen palvelutarpeen mukaan toteutui osittain.
Ympäristönäkökulman huomioiminen koko rakennusten elinkaaren ajan toteutui.

Tarkastuslautakunta toteaa, että toimitilastrategia saatiin tehtyä, jonka mukaan kaupungin toimitilojen käytössä voidaan edetä.

4.3.13 Kuntatekniikan palvelut

Vuosi 2018 oli ensimmäinen toimintavuosi omana toimintana.

Toiminnallinen tavoite Nurmes tunnetaan houkuttelevana viihtyisänä ja luonnonläheisenä kaupunkina Pielisen pohjoispäässä jossa luontoarvot on otettu huomioon kaupunkilaisten arjessa toteutui.
Palautejärjestelmän kehittäminen ja palautteiden joutuisa käsittely toteutui osittain.
Toimivan kunnallistekniikan tuottaminen, varmistaminen ja suunnitelmallinen kehittäminen toteutui.
Vesihuollon järjestäminen Pielisen Karjalan vesihuollon kehittämissuunnitelman mukaisesti toteutui osittain, sillä esiselvitys alueellisen vesihuoltoyhtiön perustamisesta valmistui.

4.3.14 Talous ja omistajaohjaus

Talousarvion tavoiteasetantaan tulisi kiinnittää huomiota ja erityisesti huomioida konserninäkökulma ja kaupunkikonsernin etu. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden asettamiseen. Tavoitteet tulisi määritellä tarkemmin ja ylipäättään tavoitteissa konserninäkökulma ja kaupungin etu huomioitava. Tavoitteiden asettamisen tulisi tapahtua omistajan eli kaupungin johdolla, eikä käytännössä yhtiöiden itsensä asettamina. Tavoitteiden tulisi olla kaupungin kokonaisetua palvelevia ja selkeästi määriteltäviä ja mitattavia.

Nurmeksen Lämpö Oy

Nurmeksen Lämpö Oy vuonna 1975 perustettu kaukolämmön tuotantoa ja jakelua harjoittava yritys, joka tuottaa lämmön noin 460 kiinteistöön Nurmeksessa. Henkilöstön määrä on 8 henkilöä.

Nurmeksen Lämpö Oy:n tulevaisuuden strategia selkeytyy yhdessä Nurmeksen kaupungin strategian kanssa.

Toteutuma vuoden lopussa : lopullinen strategia tehdään kuntaliitosneuvottelun jälkeen. Toteutunut osittain.

Uusi toimitusjohtaja aloittanut tehtävänsä 3.4.2018. Toteutunut.

Yhteistyöneuvottelut Känkkäälän alueen elinkeinoelämän kehittämisessä ei ole käynnistynyt.

Liikevaihto: sahalle myytävän lämmön loppumisen takia tavoitetaso 3,3 milj.euroa. Toteutuma vuoden lopussa 3,254 milj.euroa. Tulos plussalla 138 098 euroa. Toteutunut.

Liittymiset ja myyntiehtot: uudet kaukolämmön yleiset sopimusehdot otettu käyttöön 1.1.2018. Toteutunut.

Sähköisen asioinnin kehittämisen toteutuma vuoden lopussa: kulutusweb otettu käyttöön. Siirrytty kaikessa sähköiseen asiointiin. Toteutunut.

Tarkastuslautakunta toteaa, että konserniohjauksen kannalta on ongelmallista, että konsernivalvonnasta vastaavassa kaupunginhallituksessa ja Nurmeksen Lämpö Oy:n hallituksessa on useita samoja henkilöitä. Konserniohjausta tulee kehittää, että omistajan tahto toteutuu paremmin konserniyhtiöiden toiminnassa.

Kiinteistö Oy Nurmeksen Vuokratalot

Kiinteistö Oy Nurmeksen Vuokratalot vastaa Nurmeksen kaupungin vuokra-asunto tarjonnasta. Yhtiön liikevaihto on noin 1,8 milj. euroa vuodessa.

Yhtiö on mukana Nurmeksen kaupungin energiatehokkuusohjelmassa. Yhtiön kohteisiin hankittu aurinkopaneeleita ja Poronkulman ikkunat remontoidaan energiatehokkaammaksi.

Toteuma vuoden lopussa:

Aurinkopaneelien asennus peruuntui.

Poronkulman ikkunaremontti toteutetaan investointiohjelman mukaisesti vuonna 2020. Toteutunut osittain.

Käyttöastetavoite 93% vuoden lopussa, vuoden lopussa käyttöaste oli 90,43%. Toteutunut osittain.

Yhtiön kaikkiin kohteisiin laajakaista. Yhteydet niin pian kuin se on tarjonnan puolesta mahdollista. Tavoite toteutunut. 4 kohteen osalta valokuitua ei ole vielä saatavilla.

Kerrostalo hanke etenee, tavoite toteutunut.

Neuvotteluja erityisryhmien asuntokannasta käyty Siun soten kanssa. Ei tarvetta tällaisille lisäpaikoille. Toteutunut osittain.

Liikevaihtotulos miinuksella 26 000 euroa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että yhtiön talouden tasapainottamisessa aiheuttavat ongelmia asukasmäärän väheneminen, käyttövesiputkistojen ennenaikainen uusiminen vedenlaadun takia ja vanha rakennuskanta.

Nuoriso- ja Matkailukeskus Hyvärilä Oy

Talous ja liikevaihto: liikevaihdon tavoitetaso 2,3 milj.euroa ja tuloksen 50 000 euroa. Loppuvuoden toteuma tavoitetason mukainen. Tulos oli reilut 100 000 euroa (115 037 €). Tavoite toteutunut.

Yleisavustusta OKM:ltä tavoitteen mukainen 380 000 euroa. Toteutunut.

Nuorisokäyttöasteen tavoite yli 50 %. Vuoden lopussa nuorisokäyttöaste 67 %. Tavoite toteutunut.

Leirikoulujen kappalemäärä oli 54, edellisvuonna 58. Leirikouluoppilaita 3 enemmän kuin edellisvuonna (586). Toteutunut osittain.

Uudistettu leiritoiminnan sisältöjä. Innostava leirikoulu hanke. Toteutunut suunnitellusti.

Kansainvälinen nuorisotyö. Vuoden lopussa ei päästy tavoitteeseen. Toteutunut osittain.

Alkuvuodesta tehty työhyvinvoinnin kysely. Työhyvinvoinnin ylläpito onnistui tavoitteiden mukaisesti. Työterveyshuolto mukana prosessissa. Toteutunut.

Alueellinen vaikuttavuus työllistäjänä. Vuoden aikana Hyvärilässä yhteensä 31 työntekijää. Tavoite toteutunut.

Alueellinen nuorisotyöttömyys. Mm. satamakioskilla työllistetty useita nuoria ja kesäseteleillä palkattu kaikki halukkaat kesän ajaksi. Toteutunut.

Tarkastuslautakunta toteaa, että asetetut tavoitteet ovat toteutuneet hyvin ja yhtiön tulos mahdollistaa tulevia investointeja. Hyvärilän alue muodostaa kansainvälisestikin kiinnostavan matkailukohteen, joka työllistää noin 30 hlöä. Alueen palvelut paikalliselle väestölle eivät ole vielä hyvin tunnettuja, tiedottamista kannattaa lisätä.

Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus (PIKES OY)

Pielisen Karjalan Kehittämiskeskus Oy PIKES on Nurmeksien ja Valtimon omistama kehittämissyhtiö, jonka tehtävänä on vastata yritysneuvonnasta ja kehittämissanketoiminnasta. Henkilöstön määrä on ollut keskimäärin 7-8 henkilöä vuonna 2018. Yhtiön rahoitus koostuu Nurmeksien ja Valtimon kuntaosuuksista, EU- ja valtion hankerahoituksesta ja kuntien erillishankkeista, osaan PIKESin kehittämissankkeista vaaditaan osallistumismaksuja yrityksiltä.

Yhtiölle asetetut tavoitteet toteutuivat pääosin tavoitteiden mukaisesti. Asiakastyytyväisyys säilyi asiakastyytyväisyyskyselyjen perusteella kiitettävällä tasolla ja kaikki vastanneet olivat valmiita suosittelemaan palveluita muille. Hankkeisiin osallistui yrityksiä yli 90 ja hankesalkku ylitti asetetun tavoitteen.

Vihreän teollisuuden alueelle sijoittuvien yritysten liiketoiminnan käynnistymisen tukeminen ei toteutunut: tavoite oli alueella neljä yritystä ja toteuma kaksi. Tavoitteena oli myös valmistella asiakkaille rahoitushakemuksia 15 meur arvosta, mutta toteuma oli 1 meur avustuksessa avustaminen, joka ei kuitenkaan toteutunut puuttuvasta omarahoitusosuudesta johtuen. Vihreän teollisuuden alueen toiminta odottaa vielä täysipainoista käynnistymistä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Vihreän teollisuuden alueelle asetettu rahoitushakemusten tavoitetaso 15 meur oli epärealistinen toteuman perusteella.

Tarkastuslautakunta kysyy, miten yhteistyö yhtiön ja kaupungin välillä käytännössä toimii ja hyödynnetäänkö kummankin osapuolen asiantuntemusta riittävästi?

4.3.15 Sosiaali- ja terveystoimet

Sosiaali- ja terveystoimet siirtyivät vuoden 2017 alusta Siun Soteen.

Siun soten perustehtävänä on järjestää yhdenvertaisilla periaatteilla alueen väestölle ne sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, jotka lainsäädännön mukaan kuntalaisille on järjestettävä. Siun sote järjestää myös pelastuslaissa (397/2011) määritellyt alueellisen pelastustoimen palvelut. Lisäksi kuntayhtymä järjestää ympäristöterveydenhuollon sekä leirintäalueviranomaistehtävät jäsenkuntien puolesta, siltä osin kuin kunnat ovat antaneet nämä tehtävät Siun soten hoidettavaksi.

Nurmes kuuluu yhtenä kuntana Siun soteen. Nurmeksen omistusosuus on 4,91 %. Siun Sote teki tappiota vuonna 2018 ja Nurmeksen osuus oli 502 866,90 euroa.

Siun Soten kuntakohtaisista kustannuksista Nurmes kattoi vuonna 2018 5,5 %

Nurmeksen kaupungin verotulot ja valtionosuudet olivat vuonna 2018 53 366 145 euroa. Siun sotelle maksettiin kuntaosuuksina käytön mukaan 30,2 milj. euroa eli 54,8 % kaupungin toimintakuluista.

Siun sote Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystoimien kuntayhtymä

Perussopimus

Siun soten perussopimuksen 21 §:n omistajaohjaus Kuntien yhteisessä omistajaohjauksessa yhtymähallitus neuvottelee kuntien kanssa kuntayhtymän taloudesta ja investointitarpeista. Neuvottelumenettelystä määrätään yhtymävaltuuston hyväksymässä hallintosäännössä. Kuntakohtaiset paikalliset neuvottelukunnat sovittavat yhteen kunta-sote – rajapintaan liittyviä toimintoja. Kunta ja kuntayhtymä nimeävät edustajansa kuntakohtaiseen neuvottelukuntaan. Neuvottelukuntien toimintaan osallistumisesta kuntayhtymän osalta määrätään hallintosäännössä. Kerran vuodessa järjestetään tilinpäätöksen ja toiminnan tarkastamisen jälkeen yhteinen kuntafoorumi, josta määrätään tarkemmin hallintosäännössä. Järjestämis- ja tuottamisvastuun aiheuttamat nettokustannukset rahoitetaan jäsenkuntien suorittamalla korvauksella (= kuntien maksuosuudet). Omistajaohjauksessa määrätään

maksuosuuksilla kerättävän määrän muutos vuosittain. Muutoksen pohjana käytetään kuluvan vuoden ennustetta (Siun sote). Vuoden 2018 loppuun saakka kuntien maksuosuudet perustuvat rahoitusmalliin, jossa käytön mukainen osa on 95 % ja asukasluvun mukainen osa on 5 %. Vuoden 2019 alusta lukien kuntien maksuosuudet määräytyvät kokonaan palvelujen käytön perusteella. Alijäämän kattamisessa noudatetaan kuntalain ao. säädöksiä. Mikäli jäsenkunnat eivät ole hyväksyneet kuntalain 119 §:n 2 momentissa tarkoitettua selvityshenkilön tekemää ehdotusta alijäämien kattamisesta kuntalain 57 §:ssä säädetyllä tavalla, kunnat maksavat alijäämän kolmen viimeksi päättyneen tilivuoden toteutuneiden kunta-kohtaisten kokonaiskustannusten mukaisessa suhteessa seuraavan taloussuunnitelman vuosina vuotuisin tasaerin.

Siun soten paikallinen neuvottelukunta

Siun soten Nurmeksen neuvottelukunnassa on yhdeksän jäsentä, joista valtuusto on valinnut puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Neuvottelukunnan toimikausi on kaksi vuotta.

Valtuusto on nimennyt viisi jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Siun sote on valinnut yhden jäsenen ja varajäsenen. Lisäksi neuvottelukuntaan kuuluvat kaupunginjohtaja, talousjohtaja ja hyvinvointijohtaja. Esittelijänä toimii hyvinvointijohtaja.

Neuvottelukunta on kokoontunut kolme kertaa vuoden 2018 aikana.

Siun Sote vuokraa käyttämänsä toimitilat NuVa kuntayhtymältä ja Nurmeksen kaupungilta. Kaupungin on varauduttava kiinteistöjen saneerauksiin ja palvelujen tarpeen vähetessä pienempiin vuokratuloihin.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Siun sote on saavuttanut taloudelliset tavoitteensa Nurmeksen kaupungin näkökulmasta hyvin.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen ja kaupunkilaisilta saadun palautteen perusteella monien palveluiden saatavuus on heikentynyt ja työntekijöiden työn kuormittavuus on lisääntynyt uuden suuren organisaation toimintatapojen vuoksi. Aiemmin vastaavat toiminnot järjesti Nurmeksen kaupunki sosiaalitoimen osalta ja NuVa-kuntayhtymä terveydenhuollon osalta.

Tarkastuslautakunta kysyy, miten Siun soten palveluiden toteutumista seurataan ja millä tavoin asiakastytyvääsyyttä mitataan kaupungin päässä? Kuinka havaittuihin epäkohtiin reagoidaan ja millä tavoin omistajaohjaus kaupungin ja Siun soten välillä toimii?

Lautakunnan jäsenistä Jussi Säämänen ei osallistunut arviointiin tältä osin.

4.3.16 Investoinnit

Nurmeksen kaupungin investointikulut olivat 7,68 miljoonaa euroa ja investointeihin kohdistuvat tuotot 1,09 miljoonaa euroa nettoinvestointien ollessa 6,6 miljoonaa euroa. Suurimmat investoinnit olivat Keskustan päiväkotit, Rekulan päiväkotit sekä Ratapiha ja kulkuyhteydet Känkkäälä.

Tarkastuslautakunta toteaa kaupungin investointitason olleen poikkeuksellisen suuri. Tulevina vuosina investointien tulisi olla huomattavasti pienempiä, ettei kuntatalouden kantokyky heikenny liiaksi.

4.3.17 Kuntastrategia

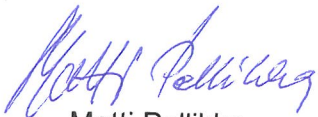
Nurmeksen kaupungin kuntastrategia vuosille 2018-21, Nurmeksen suunta, on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 22.2.2018 § 12. Kuntastrategiassa todetaan, että ”Strategian välitarkastelut ovat vuoden 2018 lopulla ja 2020 puolivälissä, jolloin tiedetään tarkemmin mm. maakuntahallinnon toteutuminen ja kuntatalouden tehostamistoimien tarve”. Kuntastrategian välitarkastelu ei ole toteutunut 2018 vuoden lopussa.

Kuntastrategian välitarkastelu tulee toteuttaa syksyn 2019 aikana. Välitarkastelussa on otettava huomioon strategian valmistumisen jälkeen esille tullut kuntien yhdistyminen ja sen vaikutus strategiaan.

5. Tarkastuslautakunnan esitys Nurmeksen kaupunginvaltuustolle

Tarkastuslautakunta esittää, että kaupunginvaltuusto myöntää kaupungin hallintoa ja taloutta hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille vastuuvapauden vuoden 2018 hallinnosta ja taloudesta tilintarkastuskertomuksen mukaisesti.

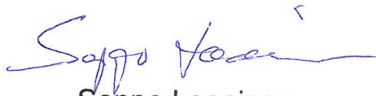
Nurmeksessa 6.6.2019

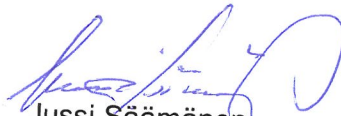
Matti Pellikka
puheenjohtaja

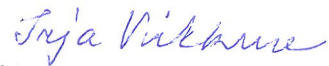
Asta Niiranen
varapuheenjohtaja

Seppo Laaninen
jäsen

Jussi Säämänen
jäsen

Irja Virkkunen
jäsen